

SAŽETAK PRESUDE

SELMANI I DRUGI PROTIV MAKEDONIJE OD 9. VELJAČE 2017. GODINE ZAHTJEV BR. 67259/14

Nema obrazloženja za uklanjanje novinara s galerije Parlamenta

ČINJENICE

Dana 24. prosinca 2012. godine, šest podnositelja zahtjeva, zajedno s drugim akreditiranim novinarima, izvještavali su iz galerije Parlamenta, područja namijenjenog novinarima ovlaštenima za izvješćivanje o radu Parlamenta. Pratili su raspravu o odobrenju državnog proračuna za 2013. godine, koja je bila izvor napetosti između oporbenih zastupnika u Parlamenta i članova vladajuće stranke i koja je privukla značajnu pozornost javnosti i medija. Istovremeno, dvije protivničke skupine građana prosvjedovale su ispred zgrade Parlamenta.

Napeta atmosfera kulminirala je stvaranjem nereda u samom Parlamentu. Zastupnici su opkolili predsjednika, udarali o njegov stol, spriječili pristup govornici i počeli oštećivati tehničku opremu. Nakon što je izveden iz Parlamenta, predsjednik je naložio zaštitarima da uspostave red. Zaštitari su prisilno izbacili oporbene zastupnike, te započeli odstranjivati novinare, uključujući i podnositelje zahtjeva, s galerije. Neki su novinari pristali otići, no podnositelji zahtjeva su to odbili, jer su smatrali da javnost ima pravo biti obaviještena o tome što se događa. Na kraju su prisilno odstranjeni. Podnositelji zahtjeva poriču da im je rečeno kako moraju otići iz sigurnosnih razloga, i da je jedan od podnositelja zahtjeva ozlijedio zaštitara. Također osporavaju da im je bilo dopušteno da prate događaje u domu Parlamenta putem izravnog prijenosa u prostoriji za medije u Parlamentu, odnosno da je uopće bilo prijenosa uživo za vrijeme izbacivanja oporbenih zastupnika iz Parlamenta.

Podnositelji zahtjeva naknadno su podnijeli ustavnu tužbu, navodeći da je povrijeđeno njihovo pravo na slobodu izražavanja iz članka 10. Konvencije, tj. izvještavanja o parlamentarnoj raspravi od posebnog javnog interesa. Također su pozvali Ustavni sud da održi javnu raspravu u njihovom predmetu.

Nakon rasprave održane u travnju 2014. godine u odsutnosti stranaka, Ustavni sud odbio je tužbu podnositelja zahtjeva. Utvrdio je da je odstranjivanje podnositelja zahtjeva s galerije Parlamenta bilo utemeljeno na zakonu i poslovniku Parlamenta, te da su se te odredbe primjenjivale na sve sudionike parlamentarnog postupka, uključujući novinare na galeriji. Također je zaključio da je bilo potrebno ukloniti podnositelje zahtjeva s galerije iz sigurnosnih razloga, s obzirom na brojne incidente, osobito zato što letjeli i neki predmeti po Parlamentu - neki od njih u smjeru galerije. Stoga je svrha tih mjera bila da se novinari zaštite tako da ih se odvede na sigurnije mjesto, a ne da se ograniči njihova sloboda izražavanja. Zapravo, novinari su bili u mogućnosti pratiti izravni prijenos rasprave iz drugih prostorija, a većina njih je podnijela i objavila svoja izvješća u večernjim izdanjima svojih novina.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 10. (sloboda izražavanja) članak 6., stavak 1. (pravo na pošteno suđenje), podnositelji zahtjeva prigovorili zbog odstranjivanja iz galerije Parlamenta i neodržavanju usmene rasprave u postupku koji je uslijedio pred Ustavnim sudom.

OCJENA SUDA

Članak 6., stavak 1.

Sud je smatrao da su podnositelji zahtjeva trebali imati pravo na usmenu raspravu pred Ustavnim sudom. Ustavni sud bio je jedino tijelo koje je ispitalo i odlučilo o osnovanosti predmeta podnositelja zahtjeva, djelujući kao sud prve i jedine instance. U predmetu nisu bila sporna isključivo pravna pitanja, kao što je tvrdila Vlada, već i činjenice koje su relevantne za ishod predmeta. Doista, odluka Ustavnog suda bila je utemeljena na činjenicama koje su podnositelji zahtjeva osporavali, osobito: jesu li podnositelji obaviješteni o razlozima zahtjeva da napuste galeriju; razina sile koju su upotrijebili zaštitari; je li zaštitar bio ozlijeđen tijekom incidenta; sigurnosni rizik koji je navodno zahtijevao njihovo uklanjanje; i jesu li podnositelji zahtjeva mogli pratiti događaje u domu Parlamenta nakon napuštanja galerije.

Međutim, nije održana usmena rasprava, iako su je podnositelji zahtjeva izričito zatražili. No, Ustavni sud nije ničim obrazložio zbog čega je smatrao da rasprava nije potrebna.

Smatrajući da nisu postojale izvanredne okolnosti koje bi mogle opravdati neodržavanje usmene rasprave pred Ustavnim sudom, Sud je utvrdio da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

Članak 10.

Sud je ponovno istaknuo ključnu ulogu medija kao čuvara javnosti, a osobito u situacijama poput one u ovom predmetu, u kojoj su vlasti morale riješiti izgredno ponašanje članova Parlamenta tijekom parlamentarne sjednice.

Prvo, Sud se uvjerio da je uklanjanje podnositelja zahtjeva s galerije Parlamenta, na temelju mjerodavnih odredaba zakona o poslovniku bilo „propisano zakonom”. Nadalje, njihovo odstranjivanje imalo je za cilj osiguravanje javne sigurnosti i sprječavanja nereda.

Međutim, Vlada nije uspjela uvjeriti Sud da je bilo potrebno ili opravdano ukloniti podnositelje zahtjeva s galerije. Ustavni sud se u svojoj odluci nije pozvao na prosvjede koji su se odvijali pred zgradom Parlamenta, niti je naveo u kojoj mjeri su isti mogli ugroziti sigurnost ljudi unutar zgrade, uključujući i podnositelje zahtjeva. Nadalje, tužena država je priznala da podnositelji nisu pridonijeli niti sudjelovali u neredima u domu; kao pasivni promatrači, samo su promatrali događaje i obavljali svoj posao. Podnositelji zahtjeva su u biti odbili poslušati naloge zaštitara i napustiti galeriju. Pritom treba uzeti u obzir da nisu zamoljeni da odu zbog vlastitog ponašanja, već zbog toga što je zaštitarska služba ocijenila da ih je potrebno premjestiti na sigurnije mjesto. U pogledu navoda da je jedan od zaštitara zadobio ozljedu noge tijekom otpora podnositelja zahtjeva nisu dostavljene informacije, niti je bilo ikakve naznake da je izgredničko ponašanje članova Parlamenta u domu dovelo podnositelje zahtjeva u opasnost.

Sud je ocijenio da je odstranjivanje podnositelja zahtjeva s galerije spriječilo iste da iz vlastitog iskustva saznaju što se događa u domu. S obzirom na činjenicu da Ustavni sud u danim okolnostima nije naveo dostatne razloge kojima bi opravdao uklanjanje podnositelja zahtjeva s galerije, došlo je do povrede članka 10. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

5.000 eura na ime neimovinske štete.

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.